

Popis intoxikace: První příznaky otravy se projevují za 2–5 hodin po požití. Obvykle začínají pálením a škrábáním v krku, problémy s polykáním, zvracením a průjemem a bolestmi břicha. Stolica je v důsledku rozpadu krevních kapilár trávicího traktu hlenovitá až krvavá, pacient je dehydratovaný, úzkostný, cyanotický, bolí ho klouby a svaly, jsou možné svalové krampy (Jahodář, 2018). Otrava končí postupnou anurií, selháním dechové aktivity s nutností umělé plicní ventilace, srdečním selháním a následnou zástavou srdeční činnosti, smrt může nastat do 7–12 hodin (Brvar et al., 2004; Brncić et al., 2001; Sannone et al., 2002). Pokud bychom vyšetřovali pacienta s úvodními příznaky krampů a úzkostí, může být tato případná otrava bagatelizována a uzavírána např. jako možné tetanické projevy, následná cyanóza s dušností i jako možná plicní embolie, zejména následuje-li bezvědomí se selháním oběhu se zástavou srdce, případně diferenciatně diagnosticky připadají v úvahu další kardiovaskulární či cerebrovaskulární etiologie. Podrobná anamnéza požití podezřelé rostlinné stravy je vždy nesmírně důležitá. Stanovení hladiny kolchicinu lze provést z tekutiny získané laváží žaludku, z moči, séra i ze žluči. Detekční metodou je plynová chromatografie nebo hmotnostní spektrofotometrie, které prokážou přítomnost kolchicinu. Bohužel takto

lze potvrdit diagnózu velmi často až post-mortem (Brvar et al., 2004; Danel et al., 2001; Sannone et al., 2002).

Případy, kdy nebyla zjištěna přítomnost kolchicinu, lze vysvětlit skutečností, že biologický poločas je krátký, cca 12–30 minut. Určité množství kolchicinu, cca 10–25 %, je nezměněné vylučováno žlučí spolu s jeho dalšími metabolity. Kolchicin podstupuje entero-hepatální recirkulaci a tím, že je reabsorbován zpětně ze střev, lze vysvětlit déletrávající efekt i při teoreticky krátkém biologickém poločasu (Brncić et al., 2001).

Terapie: Je třeba vyvolat zvracení, zbavit se toxinů podáváním aktivního uhlí. Terapie je symptomatická – podpora oběhu, symptomatická léčba hypotenze, srdečního selhání (Rakovcová, 2013; Rakovcová et Navrátil, 2009).

1. 2. Konvalinka vonná *Convalaria majalis*

Popis rostliny: Vytrvalá bylina, 10–20 cm vysoká, s plazivým oddenkem a dvěma až třemi eliptickými zašpičatělými a dlouze řapíkatými listy (Obr. 2). Lodyha je bezlistá, nese jednostranný hrozen bílých květů, vykvétá v květnu a červnu. Plodem je oranžově červená bobule (Tomko et al., 1989).

Účinné látky: Celá rostlina je jedovatá, obsahuje soubor kardioaktivních glykosidů, nejvýznamnější jsou konvalatoxol, konvalosid

a konvalatoxin. Dále rostlina obsahuje steroidní saponiny a vonné silice (Jahodář, 2018).

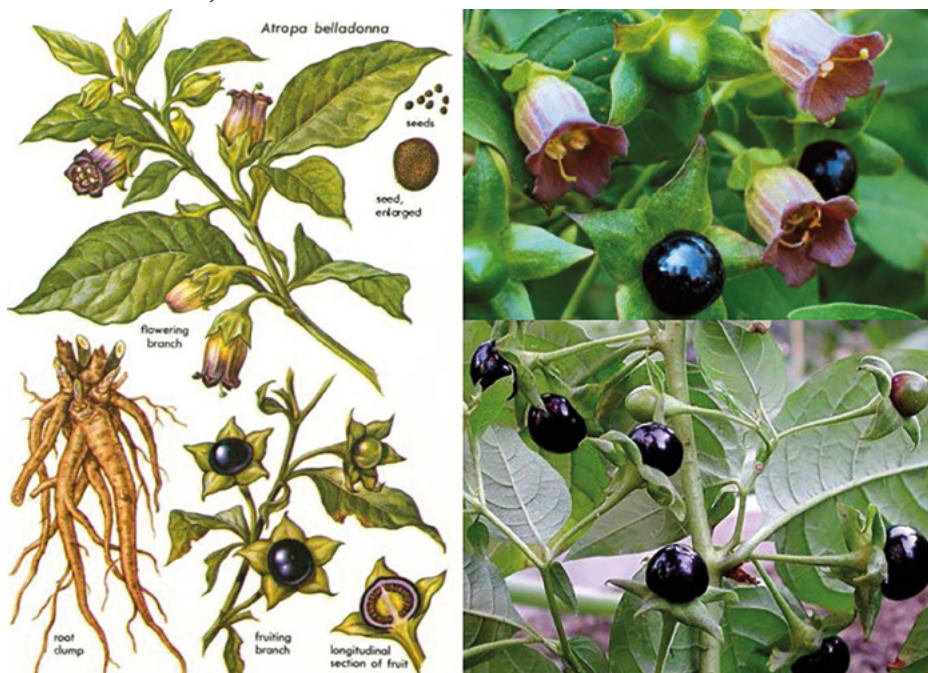
Popis intoxikace: Otravy konvalinkou jsou vzácné, výjimečně jsou popsány smrtelné případy. Projevují se nauzeou, sliněním, při větší dávce působí dýchací a srdeční potíže. Saponin konvalamarosid totiž silně dráždí sliznice, intoxikace se tak projeví primárně zvracením, a tak nedojde ke vstřebání dostatečného množství kardiotoxických glykosidů (Jahodář, 2018). O nízké četnosti intoxikací konvalinkou vypovídá rešerše na Medline, kde jsou k dispozici k heslu *Convalaria majalis intoxication* pouze čtyři články a z toho tři se týkají intoxikace zvířat – ve dvou psa a jednom kočky. Jediný článek věnující se humánní medicíně není kazuistika otravy konvalinkami, ale výzkum konvalatoxinu (Alexandre et al., 2012). Diferenciatně diagnosticky zvýšené slinění s dušností může vést k chybné úvaze o možné cholinergní krizi u myasthenika, u pokročilého stadia otravy diferenciatně diagnostická úvaha může vést k poruchám dýchání a oběhu s bezvědomím dalších etiologií, pokud není známa anamnéza požití podezřelých rostlin.

Terapie: Odstranění toxického agens vyvoláním zvracení. Po požití 1–3 plodů postačí podání tekutin, po větším množství se podává aktivní uhlí (dávka závisí na počtu snědených bobulí). Další je terapie symptomatická. Digitalisové působení se projevuje při požití většího množství rostliny (Rakovcová, 2013). Tyto otravy jsou nejčastější na jaře, setkat se s nimi ale můžeme i později – ze zamražených nebo jinak upravených listů rostlin, např. ocúnové pesto.

2. Záměny brusnice borůvka – rulík zlomocný – vraní oko čtyřlísté

Jednou z nejnebezpečnějších rostlin, se kterou se můžeme setkat, je **rulík zlomocný** (*Atropa belladonna*). Velmi často dochází k otravě jejím plodem záměnou např. s brusnicí borůvkou (*Vaccinium myrtillus*), a to zejména u dětí. Lesní borůvky jsou sice mnohem menší, než je plod rulíku, ale lidé zvyklí na tzv. kanadské borůvky ze supermarketu – plody brusnice chocholičnaté (*Vaccinium corymbosum*), je pravděpodobně očekávají i v našich lesích. Podobné plody má i **vraní oko čtyřlísté** (*Paris quadrifolia*).

Obr. 3. Rulík zlomocný

Zdroj obrázku: https://www.researchgate.net/figure/The-features-of-the-Atropa-belladonna-plant-showing-the-leaves-roots-and-berries-Atropa_fig1_351265689